

ziekte prijs te geven; de vervolgde arts mag derhalve tot zijn verdediging mededeelingen daaromtrent doen. Doch dit wordt hem niet toegestaan als hij den patiënt vervolgt wegens wanbetaling. Hij kan wel trachten de bewijslast, omtrent de beweerde onwaarde der bewezen diensten op den patiënt te wentelen. Met deze enkele grepen uit beide boekjes moge hier worden volstaan.

KWAKZALVERIJ. — Aan het *Maandblad tegen de kwakzalverij* van 4 April ontleenen wij voor ditmaal het bericht, dat een blad heeft *geweigerd* een zeer sober gestelde inlichting omtrent de beruchte abdijsiroop en kloosterbalsem *als advertentie* te plaatsen, omdat de uitgever „vrij (lees: slaaf) wenschte te blijven tegenover de geregelde adverteerders.” Dezelfde soort „vrijheid” verlangt, gelijk wij weten, de redactie tegenover de administratie, zoodat de Koningin der Aarde eigenlijk een zeer gevaarlijke dame is, die slechts door een strenge wetgeving, gelijk in Nieuw-Zeeland, tot haar plicht kan worden gebracht. In opdracht der federale regeering van Australië heeft o. c. BEALE een rapport van 450 folio-bladzijden uitgebracht over de kwakzalverij. Ook hij dringt aan op krachtige maatregelen tegen de reclame, op verbod van den verkoop van anti-conceptioneele middelen, op onderzoek van Staatswege van alle patentmiddelen, op weigering der postverzending van drukwerken betreffende zulke middelen enz.

Door talloze feiten wordt aangetoond, welk gevaar voor leven, gezondheid, bezit en zedelijkheid der bevolking de kwakzalverij oplevert. De uitgave van het boek heeft ruim f 56000.— gekost. De belanghebbenden hebben — doch tevergeefs — getracht, den verkoop te stuiten, omdat de inhoud (wel te weten die hunner eigen dagelijksche advertenties) „shocking” zou zijn.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

BESTRIJDING VAN GESLACHTSZIEKTEN.

Naar mijn meening wordt nòch door het voorstel D. van de afdeeling Groningen, nòch door het amendement van het hoofdbestuur de beste weg bewandeld om te geraken tot een deugdelijke bestrijding der geslachtsziekten. „Er moeten maatregelen worden genomen”, zegt het hoofdbestuur in zijn praeadvies. Zeer juist!

Ik verwacht slechts heil van het oprichten eener vereeniging tot bestrijding van geslachtsziekten; ik geloof, dat door het benoemen van commissies enz. de urgente zaak op de lange baan wordt geschoven. Uit de toelichting van de afdeeling Groningen zien wij, dat „der Worte schon genug gewechselt” zijn.

Kennis is macht en tot een der krachtigste middelen om ons jonge Nederland te beschermen tegen geslachtsziekten behoort: het volkomen en naar waarheid op de hoogte te brengen van de gevaren, waarmede het bedreigd wordt; dit nu is taak der geneeskundigen (Abiturienten-vorträge — Deutschland) Van „Masregelei” van boven af ben ik tegenstander.

Collega WIJN bepleitte in de Ned. Vereeniging van Dermatologen reeds de

oprichting eener vereeniging tot bestrijding van geslachtsziekten. Ik wil niet vooruitloopen op het voorstel WIJN, doch ik wensch er met klem op te wijzen, dat dáár de weg ligt, die voert tot het „lasst uns nun endlich Taten sehn“.

Amsterdam, April 1908.

Dr. J. DE HARTOGH JR.

TAXIS OF OPERATIE BIJ BEKLEMDE BREUKEN.

Naar aanleiding van zijn „Ervaringen opgedaan aan honderd beklemde breuken” komt VAN ASSEN tot de slotsom: elke beklemde breuk moet zonder pogingen tot taxis zoo spoedig mogelijk geopereerd worden. Deze slotsom die ik na het doorlezen van het opstel niet gewettigd achtte, deed mij nog eens nagaan wat die taxis nu toch wel op haar geweten had en toen bleek dat er eigenlijk slechts één geval was (blz. 1084), waar nl. na taxis perforatie-peritonitis was opgetreden. En in dit ééne geval is het, althans uit de beschrijving, voor mij niet duidelijk kunnen worden, dat beslist zeker de perforatie een gevolg was van een beklemde breuk. Nu zegt de schrijver wel bij een paar andere gevallen, dat, wanneer er pogingen tot taxis gedaan waren en wanneer die geslaagd mochten wezen, dit dan voor den patiënt gevaar zou hebben opgeleverd. Maar dit bewijst mijns inziens niets, omdat het inbrengen nu eenmaal niet geschied was, en bovendien lijkt het mij waarschijnlijk, dat juist in zulke gevallen de taxis nooit gelukken zal, ruw geweld natuurlijk uitgesloten. Wanneer wij een kunstbewerking veroordeelen willen, die op een eenvoudige wijze in de overgrootte meerderheid van de gevallen in staat is als met een tooverslag althans voorloopig alle bezwaren van den patiënt op te heffen, dan moeten dunkt mij nadeelige gevolgen worden aangetoond in gevallen waar de taxis gelukt is. In mijn eigen praktijk zag ik die nooit en in de gevallen van VAN ASSEN zocht ik ze tevergeefs. De „reposition en bloc” kent iedereen en niemand zal zich daardoor laten verschalken.

Amsterdam, 12 April 1908.

L. N. S. WASSINK.

DE ABORTUS CRIMINALIS EN ZIJN BESTRIJDING.

In het laatste nummer van dit *Tijdschrift* geven prof. TREUB en dr. VAN RUSSENBROEK als hun meening te kennen, dat het regelmatig stijgen van het jaarlijks in de Nederlandsche klinieken voorkomend aantal gevallen van abortus criminalis in confesso geen positief bewijs is, dat het opwekken van den misdadigen abortus werkelijk toeneemt. Daarentegen betoogen zij, dat dit bewijs wèl geleverd wordt door „het stijgen van het totaal-cijfer van den abortus in de klinieken”.

Strikt genomen kunnen de door de schrijvers gegeven cijfers voor een buitenstaander nimmer een bindende bewijskracht bezitten; daarvoor was, mijns inziens, noodig geweest, dat ook opgegeven was het totaal-cijfer der opnamen of beter nog der aanvragen om opname in de geheele kliniek (want men zal wel niet ver mistasten met de bewering, dat op elke aanvraag van een abortuslijdster een opname volgt, terwijl dit bij plaatsgebrek zeker niet voor alle andere patiënten het geval zal zijn). Deze eisch behoeft, meen ik, geen nadere toelichting.